

JELENKOR.

79. szám.

Pest, szombat october 1.

1836.

Foglalat: Magyarország fens. Nádorunk beiktatása a' kis-jenői uradalomba; palotadámák; kinevezések 's megtiszteltetések; Lajcsák püspök alapítványát a' nkárolyi rajzintézetre közzöni Szathmár vgye. verőzei 's észéki hírek; Erner József hagyománya; különféle). Austria. Portugália (az 1820ki constitutio kikiáltatik 's elfogadtatik). Spanyolország (a' fr. lapok rágalmának ellenmondása; a' tartományok 'zugolódása; hadi hírek). Franciaország. Anglia (a' Londonban levő spanyolok megesküsznek az 1812ki constitutióra; elegy). Svédország. Németország (a' persa hegék utazása). Oroszország (a' császár földültének következménye). Törökország (az orosz katonaság Siliatriából végkép kitakarodik; az orosz követ 's egyéb kereszténynek meglátogatják a' konstantinápolyi mecseteket). Amerika. Gabonaár. Pénzkelet.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Arad, sept. 23kán. Örvedetes napok derültek ns. Arad megye egére, midőn mult sept. 20kán 's ezt követett napokon Ó cs. kir. Főhercegsége, szeretve tisztelt főnséges Nádorunk, hazai alkotmányunk órangyala, azon megyében keblesült kis-jenői urodalmába 's e' f. évi jan. 7kén költ kir. adománylevelé tartalma szerint kegyelmesen ahoz csatolt ns. Torontal megyében fekvő Tisza Sz. Miklós helységbe, a' kebelbeli 's több szomszéd megyéből oda sereglett KK. és Rendek jelenlétükben a' legszivesb örömrészvét 's fényes ünnepélyű törvényes ósi szertartás közt azon egyetemi buzgó ohajtással iktattatott be, hogy a' főnséges Adományost, magas hitvesével 's kedves magzattal, édes Hazánk mindenkor szívében tartott javára, virágzására, minden boldogsággal párosulandó hosszú időkhig a' Mindenható éltesse. Beikató kir. ember e' fényes szertartáson Wenkheim Ferencz gr. 's cs. kamarás, káptalani tanu pedig Fábry Ignác apát 's csanádi kanonok voltak.

Ó cs. kir. főlsége Mária Anna Karolina, országgló fejedelmünk hitvese, f. h. 17kén 's 18kán kinevezett uj palotadámái köze, honunk magyar eredetű főasszonyságai sorából, Chorinsky Mária szül. Eszterházy hgasszonyt és Hoyos Felicia szül. Zichy grnét is méltóztatott iktatni.

Ó cs. kir. főls. m. h. 25kén költ kabineti irata által, Palazzi Mihály, kir. táblai ügyvédet, a' m. kir. udv. kancellariához számfőltti concipistává kinevezni, 's Schmidt Antal bászági bányaigazgatónak megengedni méltóztatott, hogy az altenburgi természetvizsgáló társaság lev. tagi oklevelét elfogadhassa.

A m. kir. udv. kancellaria, a' keblében megörült concipistaságra Godinger Jánost méltatá.

Ezen év folytatában meghalozott Erner József, néhai bécsi polgár, vargamerer 's házbirtokos, hálás szívvel megemlékezővén ama' jótéteményekről, mellyeket ifjokori éveiben egyik pozsonyi nevelő intézetnél tapasztalt, az ugyanott 1831ben ujdun alapított árvaintézet pénztökéje gyarapítására 200 pengő forintot hagyott, száztul négygyel kamatozó statuskötelezvényekben. Az emberszív erény-koszorujának legbecsesb gyöngye a' hála. Tartós hálaoltárt emelt ó magának a' jótéteményéből részesülendő árvák szívében. —

A' nm. m. k. udv. Kamra a' dobrovai megörült ellenörködő irnokságra Nimetz Károlyt a' nedeliczi 30ezad irnokát nevezte ki, ennek helyére pedig Berndt Jánost az ó moldovai 30ezad kerülőjét. Pancsovai sóárnok és 30ezados Hölisch Antal meghalozott.

N-Károly sept. 4kén Itt N-Károlyban a' gr. Károlyi ház, a' város 's iskolai pénzalap sok év óta tarták fen a' nemzeti iskolát, melly már csak azért is nagy becsben állott előttünk, mert a' vidék' olly kézművességre készülő ifjai, kiknek a' rajztudomány szükséges, a' rajzolat csak ezen iskolában tanulhatták. De az iskolai pénzalap az illető fizetést többé meg nem bírván, e' hasznos intézet elenyészése határozott meg. Illy esetben csak uj alapítvány segíthete 's az alapítványt m. Lajcsák Ferencz n. váradi diák szertartásu püspök nemes bőkezűséggel meg is tevé. — Azt hittük, az intézet többé semmi akadállyal nem küzdend; midőn az elemi osztály tanítószéke miatt ujdun nehézség támadott. Minden indítvány a' nehézség-elhárításra sikertelen lön, pénz kelle ismét, 's ezt ujdun a' szép-lelkű püspök adá; 's előbbi 4 ezer p. ft. alapítványát másikkal párosítá, melly 6000 pgból áll. 'S most már az intézet virágzani fog, 's benne rajztudományon kívül ifjaink a' hangászatban is nyernek oktatást. Ez illy nemesen, 's illy közhasznúlag alapított 10 ezer pengő frt. tőkéért Szathmár megye közhálát mond ezennel.

Ezzelfogva mélt. gr. Károlyi György jósági kormánya részéről közhírre tétetik; hogy a' n. Károlyi nemzeti iskolánál a' rajzitanító helye 300 pengő ft. évi fizetéssel, úgy a' hangászaté is 200 pengő ft. évenkénti fizetés mellett, a' most beálló iskolaév kezdetével betöltendő lévén, az ezen alkalmazásokat elnyerni kívánók ne sajnálják mind tudományukról mind erkölcsiségükről szóló bizonyítványokkal támogatott folyamodásaikat a' jósági kormányhoz N-Károlyba minélelőbb utasítani.

KÜLÖNFÉLE. A' bajai sept. 21ki vásárt középszerűnek mondhatni. Szarvasmarha elég volt. A' jobbfele ökör 150, a' tehén 70—80 v. fton kelt. Lovat nagy mennyiségben hajtottak, 's e' miatt ára megcsökkent. A' bor alkalmas áron kelt; az alább való vörös bornak akaját is megvették 8—10 forinton. Gabona, a' szokotthoz képest, kevés volt. A' juhokat, minden takarmány-szükség ellenére is főnaron árulták. A' közönséges szörű sovány ürök párját is fizették 16 v. frtjával. — A' házánk különféle részeiből érkezett tudósítások szerint sept. 20ka körül jótékony eső áztatá meg különféle szomszéd vidékinket, 's így lehetővé vált az őszi vetés. A' marhadög miatt több helyről bokros a' panasz, sőt állítólag a' baromfi, kutyák és macskák is közös nyavalyában szenvednek, melly rángatózásokkal van összekötve, 's így kétségkívül rokon az embereket pusztító görcsmirigyvel.

A' losonezi vásár érdekes része volt a' gyapju. Nógrád és Gömör vgyék látják-el a' losonezi vásárt gyapjával, többnyire kevés az, a' mit Heves és Borsod szállt oda. A' mostani vásáron szemelhetőleg kevesebb volt az őszi gyapju, mint máskor, — mineműsége sem volt hasonló e'

vidék isméretes tisztaságú gyapjához, mert a' patakok kiszáradván, az Ipolynak is csak gödrös részeiben találtott gyűlt víz, ezért a' gyapju általában tisztáltalan volt, de még is szebb mint az alföldi akármikor; rövidségére is panaszkodtak a' vevők, 's méltán, mert a' forró 's poros nyár nem kedvezett a' növésnek. Vevők voltak az atyafias Morvák és Csehek, 's a' minden után kapzsi zsidók. A' morvák a' gyapjút mineműségéhez 's úgy mennyiségéhez képest is 60 frtól fogva 75 frt fizették pengőben; 's ezek megvásárolván a' kifizűtt sommát, a' hátra maradt gyapjunak azonnal lejjebb verték árát a' zsidók, kik mind e' mellett is keveset vehettek, mert több áros visszavitte inkább, mint sem velők eseliszűvő vásárt tett volna. Marha kevés volt és rossz, a' szerint ára is Kémlő.

A' gyujtogatások 's égések minden vidéken eláradoznak. Eszéken is a' mult országos vásárkor éjfélt után tűz támadott, melly egyebek közt a' megye tisztí fő ügyvéde házát is elhamvasztá, kinek tetemes kára mellett azon vizsgálatára maradt, hogy az oda siető emberbarátok veszély-megvető merészletük által egyéb bútorain kívül válogatott 's több ezer kötetre menő könyvtára a' lángok dühétől nagyobb részben mentve lett. — E' tűzvész után kevés napra a' Vukovárhoz fél órányira fekvő Grabovo nevű puszta is az ottani tisztak ismét éjfélt tájban lángmartalék lett, melly alkalommal a' szerencsétlen tisztartó már 8 hónapban terhes hitvesével 's egy négyévi leánykájával egyűlt porrá égett. — Verőcze és Szerém vidékét jun. közepétől kezdve az epe-járvány dulja, mellynek jelenségei az 1831keiktől igen különböznek, az emberek jobbadán elájulva földre rognak 's ha hirtelen segély nem érkezik két három órány keserves vonaglások közt elhalnak; hol hasmenéssel hol hányással 's kéz vagy lábbeli göresös rángalmakkal kezdődik a' nyavalya; tapasztalásból meritették, hogy a' kiket egy uttal langyos veríték lep-meg, igen könnyen fellábadnak, ellenben, kiket hideg izzadság fog-el, fölőtte ritkán kerülék-el a' halált. Verőczében Shokacz-Viljevo a' miholjáci, Sz. László falu az észéki 's Budroveze és Vuka falvak a' diakovári járásban voltak a' mirigynek leginkább kitéve, mellyekben annyira terjedt a' halálozás, hogy minden ötödik sőt negyedik is a' dülő mirigy áldozata lett. A' nyavalygó emberiség pontos segítésében egyebek közt főkép kitűnteték magokat báró Prandau Gusztáv, Mihálovics Zsigmond főbíró, Zsitvay István szemelcezi plébános és Goziupp Ferdinánd megyei orvos, kik a' betegekhez személyválogatás nélkül serényen eljárán őket saját kezeikkel ápolák 's több százban megtarták a' mármár visszaröppenni készülő isteni szikrát. A' mirigy egészen még mindedig sem szűnt-meg. — E' tetemes inséghez járul még az idei év sanyarúsága is, a' tartós szárazság 's a' tengerinek, melly e' vidéken előkelő természetmenny, silány gyarapja. Mindeztársult még az igen elharapodó 's a' szátrétű paezal-gyuladásból keletkezett marhadög (mit a' Dráva mentében rögnek neveznek, talán, mivel a' meggyűlt bündökben egy darab hant is találtatik). Ez több helyen kiűtt a' valpói járásban 's Baranya vgye drávamenti határos vidékeink; legsúlyosabban lépő azonban-meg sz. kir. Eszék alsó városát, mellynek mind két csordája egészen kidőlt, csudálatos hogy a' dög sem az épen határos majorságra sem a' főlső városra ki nem terjedett. A' cholera 's marhadög Boszniába átszáltak, 's ott kegyetlenül dulonganak. E' napokban nyiltak-meg az egeknek négy hónapig elzárt csatornái, kellemes eső hull az egész vidéken, a' mezei gazda örvend, hogy legalább szánthat vethet jövőre, mellynek reménye a' szokatlau szárazság miatt mindedig igen ingadozott.

Losonez sept. 10kén. A' losonezi helv. hitvallású egyházi gyülekezet és lyceum tegnapi tartotta gyászos szertartással, jobb életre költözött főkormányzójának néhai id. Szilassy József v. b. t. tan. koronator 's a' t. Pándon f. e. jul. 5kén eltakarított földi maradványait fellet a' halotti tiszteletet, midőn is az országos érdemű elhunyt férjfiának sok tisztelőji közül megjelent hely- és környékbeli predikátor Tóth Mihály és hittudományi professor Kovács Benjamin uu. a' gyülekezet közös szomorúsága tárgyára alkalmazott tanítással teljes halotti beszédeket tartottak. Mit az elhunyt kormányzó 's alapító érdemei méltánylatára e' jeles beszédek magukban foglalának, mélyen hatá meg a' halás 's az elköltözöttnek poraira áldást mondó gyülekezetet.

Dömölkön Vas vgyében sept. 20án sz. Benedek rendének érdekes tagja Vekerle Godfríd dömölkői apát életének 49 évében gutaütés által boldogabb létre költözött. Az emberiség benne emberszerető társat, buzgó papot, értelmes és szorgalmas tanítót, szerzetes híveti pedig okos előljárót vesztének. Apátsága előtt több évig Sopronban a' szelidebb tudományokat, a' győri szerzetes iskolákban Mathesist, tanított. Később szinte Győrött gymnasium-igazgató volt, midőn több jeles érdemiért a' mostani főapáttól dömölkői apátának 1832ben kineveztetett. — Meghalt Győrben sept. 8án Ligethédi Fessel Zsigmond, a' magyar nyelv és iktatúra tanítója, hosszas betegeskedés után; kit egy hét mulva sirba követte hitvestársa is született gróf Nyáry Ilona.

A U S Z T R I A.

Bécsből sept. 15ről írják az Allg. Ztgban, hogy Raimund halála, a' híres színészé, különös pörre nyújtand alkalmat. A' bonczoló tudnillik, ki Raimund testét orvosi szemlélet végett felnyitotta, az elhunytnek fejét boncztudományi tekintetben olly rendkívülinek találta, hogy meg nem tartóztathatá magát annak elvitelétől, mit csakugyan meg is tett, elvágván a' főt a' törzsöktől. A' rokonok csak kis idővel vették azt észre a' temetés előtt, felnyitván még egyszer a' koporsót, mellyben a' halottat nagy megüt-

más ujságlevél a' comunerok részire hajlik 's úgy látszik, a' sergek minden altisztje is; mert nekik ez magányos érdekjökben is fekszik. A' kormány minden külföldön tartózkodó főtisztet vissza szándékozik idézni, kik ha nem engedelmessé válnak, kitörültenek a' hadi névkönyvből. — Ez által Cordova, Llauder, Morillo, Alava, Millaflores 's a t. vezérek díjpenze a' hadseregbe fog szállani. Nem hiszi senki, hogy Calatrava 's társai ministeriuma octob. 24keig t. i. a' cortes-megnyitásig magát föntarthassa. — A' Madridból 11kérüljött hírek szerint az eddig ideiglenes ministerium rendszerinti tagjai ezek maradtak: ministeri tanácselnök Calatrava; pénzügy-minister Mendizabal; kegy és igazságminister Lopez; belügyminister Olozaga; tengerészeti, La Cuadra; hadi, Rodil.

A' carlosi főtábornok szeptember 13dikán Ernaniban volt. Maga d. Carlos egy vizsgakém utat tesz, d. Sebastian infans kíséretében. — Villarealnak egy tudósítása bizonyos ütközetet említ, melyet d. Castor de Andechaga osztálynok m. h. 9kén mintegy 4—500 főnyi christino-csapat ellen Castro do Urdialesnél vívott, 's mely következménye szerint csekélynek látszik. 15kén az angoloknak is volt egy kis csatapatójok Astogarránál, mely azonban az előbbinél semmivel sem nagyobb jelentésű. — Cataloniából írják, hogy Aldama vezér, m. h. 3kán egy részével a' városi őrségnek 's fegyverzett nemzeti katonaságnak, mellyel Barcelonából kiindult, Tortosanál a' carlosiakon győzedelmeskedett. Gomez és társai, mindenfelé a' merre csak mennek, zsarlás és pusztítás nyomait hagyják magok után; legutóbbi kőszijok Cuenza és Valencia határszélein Chelva felé volt. — A' Despennaperosnál megállapodott seregosztály parancsnoka az andalusiai junta részéről ajánlást tén a' kormánynak, hogy 4000 főből 's 6 álguból álló haderejét a' pártos carlosiak ellen fordítja. — Híre van, hogy a' carlosi hadsereghez Londonból nagy mennyiségű fegyver, pénz és hadi szert küldöttek a' praetendens párthívei, kik d. Carlosnak nem sokára Madridba jutását is bizonyosnak hírlik.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Quotidienne szerint a' hadministerség iránt eddig tett alkudozások siker nélkül maradtak. Soult marsal elmellőzte azt, 's többé bajjal is szorgalmazzák őt. Decaul tábornok sem fogadja el; ugyszinte Dode de la Brunerie tábornok és Molitor marsal 's Bernard tábornok is. Coigny hg vonakodik Madridba követül menni. Még a' rendőrszáni főtöknökságra sem kaptak eddig embert; jele, hogy a' kormány iránya nem népszerű. — A' Moniteur sept. 17én jelenti, hogy a' király Latour Maubourg Septime grótot nevezte ki követének a' spanyol királynéhoz. Egy sept. 15én költ rendelés Dejean vicomte-ot, Puy de Dôme megye volt ispánját statustanácsossá nevezi ki rendkívüli szolgálatban, azon meghatalmazással, hogy a' biztosságok munkájában, 's a' ministertanács vitáiban részt vehessen. Egy más rendelés, őt választó gyűlést hí össze oct. 13ra, 14re, és 15re, hogy Guizot, Duchatel, Persil, Rosamel, 's Remusat urak iránt, ezeknek status-hivatalba léptük miatt, határozást tegyenek, 's vagy újra megválaszzák, vagy másokat válasszanak helyökbe. A' hadministerség betöltéséről a' Moniteur még mindedig mélyen hallgat. Hír szerint mivel Molitor marsal is túladott e' tárczan, — Guilleminot altábornokot rebesgetik jövőre hadministernek.

ANGLIA.

Sept. 12én több mint 100 spanyol tette le a' spanyol követségi lakban esküjét az 1812ki alkotmányra. A' követségi titoknok legelső tevé le esküjét térdelve. — Az angol radical lapok elégtelenség azzal, hogy O Connell oly annyira hódol a' ministereknek. Az Examiner, szinte radical lap, azt is rosz néven veszi tőle, hogy levelében, mellyet a' Spectatorhoz intézett O Connell, azt nyilvánítja, hogy az angol nép többsége ellenséges indulattal viseltetik Irland iránt. „Bizonyos irlandi kőműves, ugymond az Examiner, fogadott valamely angol kőműves legénnyel, hogy ez őt a' vakolati dézsában (Mörteltrog) hágesón nem fogja egész a' ház csúcsáig felvinni. Midőn már a' csúcsához közel voltak, az angol kiesűszott, Pat (az irlandi) erre azt véle, hogy vivője le fog bukni, 's anélkül hogy meggondolná, hogy ő is nyakát szegheti vele, nagy vígan felkiáltta: „Jezus ugye, nyerek!“ Szintilyennek látszik előttünk O Connell, vitájában a' Spectatorral. Ha nyer, ő is megbukik. Csak kevés fokkal távol a' hágesó csúcsától, tapsol, 's felkiált, hogy vivője bukácsol, 's hogy jobb lába el-elesik alatt.“ — A' M. Post szerint H. F. Bouverie a' máltai kormányzó tisztségben F. Ponsonby utódjának nevezetett ki. Azon hír, hogy Blakeney őrnagy fog Maltába menni, kora volt, 's helytelen. Ő megtartja parancsnokságát Irlandban.

Leopold, a' belgák királya, kit a' zajos idő két napig tartóztatott Calaisban, 14én délután francia gőzhajón megérkezett Doverbe, hol őt tiszteleti őrség fogadta, 's nagy számú népsokaság üdvözlé. Goblet tábornok kíséri, ki kétóránálani mulatás után tovább utazott London felé. — Az angol bank tulajdonosai közgyűlést tartottak Pattison kormányzó elnöksége alatt. Az osztalék az oct. 10én végződő félévre 4 font sterling volt 100től. Több előfordult kérdés 's vitatás közt az is szóba jött: kéressék meg a' kormány, kényszerítse a' többi magányos bankot is arra, hogy mint az angol bank, tenné időszakosan köze számadást, mert csak onnan láthatni azután, mi biztosságot 's kezességet nyújtanak a' közönségnek. Végül köszönet szavaztatott mind a' kormányzónak, mind az igazgatónak. — A' Courier szerint megérkezett már a' szükséges pénzalap a' brit sereg sérülteit ki-

zetésére 's családai támogatására. A' pénzalap Zulueta urhoz a' spanyol pénzügybiztosság elnökéhez utasítatott, ki azt azonnal az illető hatóságoknak által is adá. — Nem rég kérelmek érkeztek a' parlamenthez Calcuttából 's Madrasból a' keletindiai közlekedés tárgyában Aegyptuson keresztül számos aláírással, de későn jöttek miatt a' parlamentnek nem nyújthatattak be. —

Említettük, hogy a' M. Chronicle keményen kikelt a' francia ministerség ellen. Ime az azt magában foglaló cikk: „Egy tisztelt estilap (a' Globe) téved, midőn azt hiszi, mi talán hajlóbak voltunk úgy vélekedni, hogy Molé ur „csudátatos bölcseségtől,“ vagy „angolország-elleni diplomatiája mélységétől“ valamit félhetnének. Többször mondottuk egyszerűen, hogy Molé gr. Franciaország külügyei uj ministere sem nem olyan, sem olyan nem leend. Tiszti eljárását, mint eddig, úgy ezentul is más valaki magasb állású végzendő, kinek véleményeiben mindazáltal egy idő óta némi változások történtek, vagy helyesebben mondva, mutatkoztak. Ha átalottuk Molé gr. politikája szembeütő irányát kijelenteni, nem azért történt, mert némi értéket helyeztünk személyes véleményében, hanem mert újabb bizonyosságát adja nézetünk helyességének ura szándékáról. Ha, mint állították, azt tettük volna czélnak, hogy egy halmaz körülményeket, 's meg nem állható véleményeket hozzunk fel Molé ellen, azon könyvecskéjével kezdetűk volna el, mellyet irt, hogy a' despotismus, vagy mint nevezék „határtalan hatalom“ szükséges és hasznos létét megmutassa, 's mellynek ótalma alatt kezdé politikai pályáját. Czélunk mindazáltal azt volt megmutatni lepletlenül, hogy Franciaországban a' külügy névszerinti ministerségében történt változás oly szándékra mutat, mellynél fogvást a' négyes szövetségtől ellépni, 's az éjszaki hatalmakkal uj szövetséget kötni akarnak. Molé társai közt Guizot érdemel mint szónok 's író legtöbb figyelmet. Gentben, hova XVIII. Lajost követé, ha nem csalódunk, a' Moniteur royaliste-t ő szerkeszté, 's azon névjegyzéket is ő készíté, melly szerint a' császárság emberei, mint Soult, Lebeau, Gérard 's többen száműzetendők valának, 's mellyet 1815ben hirdettek ki. Viszszatérven urastul, mint igazságminister, Ney marsal halálát ő mondotta tollra (dictálta). Guizot volt az, ki ama' törvényre tevé az előkészületet, melly a' kivételi törvénysszékeket behozta. Guizot állhatatosan megmaradt pályáján, midőn később a' könyvvizsgálati (censurai) törvényben munkált. Guizot a' juliusi zendülés óta többször megjelent a' nép előtt, de mindenkor mint állhatatos támogatója minden szigorú és zsarnoki rendszabálynak. Benre látjuk a' système impitoyable (kérelhetetlen rendszer) szerzőjét, 's fő igazgatóját, látjuk őt, mikép szerkeszté ő ha nem idézte is föl az aprilisi pört, 's a' kamarát vérengző dicsekvéssel mikép gunyolta ki, hogy ő, — ő küldötte ama' félelmes telegraphi sürgönyt Lyonba, „N'épargnez personne!“ (Ne kiméjletek senkit!) Végre látjuk őt, mikép igazolá 's védelmezé a' hires szeptemberi törvényeket Danton rokon elvével: „Il faut leur faire peur!“ (Félelemben kell őket tartani.) vagy is Stanley lord szerencsés fordítása szerint: „Félni kell őket előbb tanítani, mielőtt szerethetnek.“ Guizot karakterében csak egy következtetés van; t. i. tervéi felfogásában monarchiai rettentő teljes merészséget mutat, de azokat végre nem hajthatja. Eszköze, 's létesítő keze Persil. A' restauratio alatt Persil kevés ügyességű 's még kisebb becsületességű ügyvédnek tartott. Különös történeteket beszélnek azon kütfőkről, mellyekből nyereségét húzta. A' zendülés után főtisztü ügyész lett, 's elkezdé kiméletlen pályáját, a' sajtó és egyesülés szabadsága ellen Merész 's gondatlan, észtehetőség és ismértek nélkül, mostan társinak csak pusztá eszköze, kik azonban majd sokat is félhetnek, nem csak azon gyűlöletégtől, melly nevére tapadt, hanem marczona és sértő lététől is. Politikai állását egy a' kir. törvénysszékek előtt tartott beszédének köszönheti, mellyben a' képviselői rendszert dühösen megtámadta, 's azt állította, hogy kötelessége a' királynak az ország kormányát 's igazgatását magában egyesíteni. Lajos Fülep figyelme, ki lebecsátkozott e' tan emberét már előbb ki-tüntetni, csak hízegő lehet az igazságministerre nézve. Persilnél még bókölőbb tanítványa Guizotnak Gasparin, az uj belminister. Az utóbbi véres zendülést Lyonban, hol ispánkodott, ezen férfi gyávaságának 's erőtlenségének tulajdoníthatni. A' győzödelem után azonban Gasparin bátorsága 's elhatározása oly igen kitüntek, hogy párré, azután pedig belügyi al statustitoknokká nevezetett. Azonban nevezetes körülmény, hogy Gasparin atyja a' Conventben ült, 's XVI Lajos halálára szavazott. Legidősb fija auditor a' statustanácsban, a' legifjabbik pedig mint a' polytechnikon tagja, részt vett a' juliusi zendülésben. — Rosamel, a' tengerész minister semmi. A' háboruban — ő ellenadmiral létere is — semmi; a' parkamrában is semmi. Duchatel pénzügyminister, előbb a' Globe kiadója 's Guizot tanítványa volt. sat. — S ime ez az uj francia ministerium; de várjuk el cselekvéseit.“

Green nagy léggolyója fölrepültéről, melly 9én történt következtöt irnak a' londoni lapok a' léghajós előadása után: A' golyó megtöltése öt óraig tartott, 's a' záporként omló eső móg inkább nehezité, mert az, mind a' golyót, mind az azt átfogó halót össze meg össze áztatta. A' 400 fonttal megterhelt hajóba 9 személy szállott 's ezek közt két asszony is; a' léghajós sajnálta, hogy a' hajó nem nagyobb, 's több személyt föl nem vehet, mert a' golyó repítő ereje oly hathatós volt, hogy elindulás előtt 15 ezer köb lábnyi gázt volt kénytelen belőle kibocsátani. A' golyó elsőben kelet felé, 's nem sokára délkelet felé vette útját Green-

wichet és Woolwichet balra hagyván. Green megjegyzi, hogy Vauxhall-kert, 's az oda vivő járásek embertömegnek látszottak, 's hogy a főváros körül három mérföldnyire nem volt magasabb pont, mely nézőkkel ne lett volna lepve. A' golyó öt percenél kevesebb idő alatt harmadfél mérföldnyi magosságra emelkedett, 's azután több ízben ide 's tova szállt a' Temzefölött. Green, ki nem látta czélirányosnak még nagyobb magosságra emelkedni, nem sokára lebecsült Cliffe közelében, Kent grófság egyik falujában, anélkül, hogy akár őt, akár társait legkisebb baj érte volna. Graham asszony hihetőleg nem értett a' léghajózáshoz, 's ezért járt olly szerencsétlenül. —

Jun. 7-ül költ Rio-Janeiroi tudósítás szerint, maj. 31-kén elismérték a' brazíliaiak Januária cs. hgasszonyt császár-szék-öröklési utódnak.

SVÉDORSZÁG.

Christianiából sept. 9-ól érkezett tudósítások szerint: „Az országzászék e' nap reggel 9 órakor ült össze Lövenskiöld status-minister pörét vépkép elítélni. Estve 10-re egy negyed után az elnök következő ítéletet olvasott föl: Lövenskiöld statusminister több rend vitéze 's közép-keresztése, mivel a' folyó év jul. 2-án költ királyi azon rendelkezésnek, melynek következtében Norvégia 8-dik rendes stortingja (országgyűlése) ugyan azon hónap 8-án feloszlott, ellen nem mondott, az 1828-ki jul. 7-iki törvény 2 szakasza 's a' t. értelmében, birságul a' statuspénztárba fizetendő 100 norvégiai valóságos tallerra ítéltetik; elmarasztalják továbbá, hogy védelmi díjúl Petersonnak a' legfőbb törvényszék ügyvédének 300 valóságos tallért, Rieck törvény-titoknoknak 120 valóságos tallért (speciestallért) 's Røsholmnak és Hornnak, mint a' legfőbb törvényszék hírnökeinek a' megidézési 's egyéb szolgálat fejében az országzászéknel mindössze 30 valóságos tallért tegyen le.“

NÉMETORSZÁG.

Frankfurtból sept. 14-ól írják, hogy a' perza hgek Reza Kule Mirza, Nezeff Kule Mirza és Femour Mirza, kik Angliából Persiába visszautazván Brüsselen jöttek keresztül, 13-án értek Frankfurtba. Szintezen hgekről mondják, hogy Bécs felé jövendnek, onnan a' dunai gőzhajón Konstantinápolyba utazandók 's így természetes, hogy Pesten kiszállandanak, 's tán némi kevés időt itt is töltenek. —

A' három perza herceg Londonból Bécsbe utaztában sept. 19-én Nürnbergben halt. A' híres Baillie Fraser történetíró kíséri őket, kit az angol kormány adott mellejük. — A' sept. 17-én Frankfurtba érkezett idegenek közt voltak Mihály orosz nagyhg, Würtemberg Ádám hg és Thurn-Taxis hg 's bajor tábornok. — A' gőzhajó társaság Kölnben sept. 15-én estve fényes mulatságot adott a' porosz koronahgnek a' rajnaligetben. — Berlinből az Allg. Ztgnek azt írják, hogy ott a' Guizot-Molé kormányban sokat biznak, 's úgy hiszik, hogy annak érdekében fekszik a' béke-fentartás.

OROSZORSZÁG.

A' j. de St. Petersburg sept. 13-án részletesen írja le azon esetet, mely a' czárt utazásában érte. A' czárné 12-én két hírnököt kapott, egyiket 7 $\frac{1}{2}$ órakor, a' másikat 10 órakor. E' hírnökök azon tudósítást hozák, mikép a' czár sept. 7-én éjfélt után 1 órakor Pensa és Tamboff közt Csembar várostól öt werstnyire, nyílt hintóban felfordult, 's mivel balvállára esett, ez oldalon percsecsontját is eltörte. E' balesetnek nem volt egyéb komoly következése. A' czár begyalogolt a' városba, 's mihielyt az első kötés megtörtént, hírnököt küldte a' czárnéhoz; miután pedig kipi-hente magát, 2-dik hírnököt küldött. Mind a' kettő részletes tudósítást vitt a' czárnénak, melyben a' czár saját kezével írta meg a' baleset körülményeit. A' czárné e' részleteket azonnal közre tette az érkezett orvosi tudósítással együtt, mely szerint a' váll-perecz a' mellestől közelében tört el minden egyéb sérelem nélkül; a' törés egyszerű, 's a' felgyógyulás hamar remélhető. — A' sz. pétervári lap sept. 13-án rendkívüli toldalékban egy 2-dik orvosi hírleményt is közöl a' czár egészségi állapotjáról, mely szerint az éj 's az egész nap nyugott volt, a' fájdalom a' törésnél csekély, láb épen semmi, a' daganat a' törés körül szinte csekély, szóval a' czár állapota teljesen megnyugtató. —

TÖRÖKORSZÁG.

Bukaresti sept. 13-ól szóló tudósításoknál fogva Silistria török erősségből az oroszok vépkép kitakaródtak. Francziaország és Anglia ügyviselőit, kik az oroszok kitakarodásán szemtanúlag jelenlenni kívántak, a' Silistriába előbb megérkezett török parancsnok úgyszinté az orosz főtisztek, kitüntetőleg fogadák. Az orosz seregek hazájokba visszatértükben nem sokára Jassyba vártnak. Mint mondják e' sereg nem volt számosabb 16 száz közembernél, kik Leowa és Skuleni határszél-pontokon fogják veszteglésüket kiállani. —

A' mit eddig lehetetlennek tartottak Konstantinápolyban, megtörtént az orosz követ Butenieff befolyása által. Ez ugyanis egy fermánt eszköze ki magának, a' legjelesb konstantinápolyi mecsetek meglátogathatására. Mindeddig t. i. nem volt szabad egy hitetlennek is török mecsetbe lépni; most, ez alkalmat használva, az orosz követ kíséretében mintegy 600 keresztény vándorlá be a' török főváros templomát. Egy vén görög, ki egész életében kérte az istent: engedné neki csak egyszer is beléphetni az egykori Sophia templomá-

ba, 's most legforróbb kívánatát teljesülve látta: öröme kitörését nem gátolhatja térdre esett a' sz. épületben és sirt.

A M E R I K A.

Az egyesült státusokban nem rég két eset nagyon feltűnt. Detroitba Borton tábornok megérkezett, hogy Ohio status 's Michigan közt, mely, t. i. az unioba fölvételni esedezett, a' határszél-eket igazítsa el, Masson ural Michigan kormányzójával együtt ebédelt egy vendégfogadóban. A' csemegénél dolgaikról beszélgetvén összeveszett a' két intéző; Massonegyboncz kést (Tranchirmesser) ragadván meg, azzal ellene rohant; ez azonban kikerülő a' csapást, kirántá Masson kezéből a' kést, földhöz sújtá 's ruháját elszag-gatá. A' kormányzó fölkelt, 's kiment; a' tábornok pedig ostor-csapásokkal üző őt egészen ki az utcára. „Láthatja Ön, úgymond hideg vérűen, hogy illy esemény után az alkudozásnak félbe kell szakadni. „Mondják Masson e' történet miatt le fog tétetni, 's tán kénytelen lesz előbbi állapotjára (a' pinczérsegre) visszatérni. — A' második eset még csunyább; ez Wickeburghban történt Ujorle-ans közelében. Bizonyos Randolph nevű gazdag termesztő és Watt dr. egy idő óta igen ellenséges lábon állottak egymással. Jul. 14-kén szembejő Watt dr. Randolphfal, pisztolyt ránt ellene, 's rá dur-rantja, de elhibázván, nyomban feyvertelen ellenőre rohan, 's a' pisztolygyával megsujtogatja néhányszor fejét. Jul. 25-én Ran-dolph, sebeiből fellábadta után, meglesi Watt drt, kinek házában lakott, két pisztollyal; midőn haza jött, szállására tör, mikor épen leje mellé akar leülni, jobb karjába lő 's a' mint ez balkarjával védelmezni akará magát, a' 2-dik pisztolyt ágyékába sűti. — Watt James a' dr. testvére a' zajra egy puskával kirohan 's Randolphot szo-bájaig üzi, 's azzal fenyegetőzik, hogy az ajtót rá tőri. Erre Ran-dolph egy nyeregpisztolyt ragadt elő, 's a' lépésőre szolgáló ab-lakon olly ügyesen célzott, hogy Watt James szívén lötte meg. Ezután mindegyik kezében egy töltött pisztollyal végig ballagott Randolph az utcán a' megrémült sokaság közt, egész a' folyóig, 's áthajózott a' másik partra anélkül, hogy valaki őt fentartóztat-ni merte v. ügyekezett volna. A' két Watt testvér két nap mul-va csakugyan meghalt 's el is temettetett.

Angol lapok szerint az egyesült státusok mostani népessé-ge 16,800,000 lélek, ide számítván a' 400 ezer indiánt is. Melly igen sebes e' szaporodás, bebizonyul onnan, hogy 1753-ban az egész népmennyiség nem volt több 1,053,000 léleknél, 1810-ben 7,249,908, 's 1820-ban 9,716,188. E' gyarapodás talán példát-lan a' világ történeteiben. De meg kell jegyezni, hogy a' külföld-ről, 's névszerint Európából Amerikába átköltözők száma is hal-latlan; 's az egyesült státusok népessége azért szaporodik olly tö-ménytelenül. — Ujyorki lapok közlik Jackson elnök levelezését Tennessee kormányzójával, mely szerint az elnök meghagyja e' kormányzónak, hogy a' Mexicoba vagy is Texasba belépett Gai-nes tábornoknak segélyt, mikép ez kívánta volt, ne küldjön; sőt még a' már összegyűjtött önkényteseket is bocsássa el. „Mexicoval kö-tött szerződésünkben átvett kötelezések, úgymond az elnök, va-lamint azon általános elvek, melyek viseletünket külhatalmak i-ránt intézik, szoros neutralitást (semleget) kívánnak tőlünk e' harcban. Míglen Mexico alkuszterü köteleességét teljesíti, 's a' pol-gárinkat biztosító jogok közül egyet sem ségt meg, az egyesült státusok kormánya részről minden cselekvés, mely által Mexico kormánya 's törvényei ellen az ellenszegülés szelleme tápláltatnék, illetlen 's nagy mértékben alkalmatlan fogna lenni. Ha Mexico nem-zeti zászlónkat megsértené, vagy határunkra ütne, vagy polgárin-kat szerződés által biztosított jogszerű vállalataikban háborgatná, akkor a' kormány haladéktalan visszatorlaná a' sérelmet 's kár-pótlást eszközölné. De úgy látszik, hogy Mexico részéről még nem történtek hasonló lépések 's Gaines tábornok sincs azon vélemény-ben, hogy ez másképp van.“ Jegyzésre méltó azonban, hogy ezen egész iromány egyenesen roszaia Gaines tábornok beléptét Texas határiba. E' politika, úgy látszik, Texast előbb utóbb az egyesült státusok birtokába vezetendi még is. —

Gabonaár Pest 's vidéki városink piaczin; pozs. mérője váltó gar.

	buzs.	kétszer.	rozs.	árpa.	gab.	kukur.	köles.
sept. 15-én Ungvár	80-76	78-74	50-48	42-38	36-34	60-56	—
„ 16-án Arad	90	76	70	50	42	70	—
„ 16-án N. Becsker.	80	60	—	45	40	80	75
„ 16-án Temesvár	74-69	—	40	42	35	64	—
„ 17-én Pécs	80-70	69-45	50-45	55	32	75	—
„ 17-én Miskolcz	90-85	70-66	54-50	50-45	31-30	80-75	1200-135
„ 17-én Baja	90-67	53-47	47	50	32	73	—
„ 19-én Beszterecz	110-92	—	63-58	62-57	28	—	—
„ 20-án Debreczen	110-80	70	55	60-55	40	90-80	110
„ 22-én Mosony	105-75	56-52	54-50	48-42	41-38	96-90	—
„ 23-án Uj-Becse	100-90	85-75	—	45-40	45-40	60	—
„ 23-án N. Szomb.	93-84	—	45-43	39-36	30-28	—	—
„ 23-án Pozsony	102-63	—	55-48	47-43	40-37	80	—
„ 23-án Soprony	110-82	—	63-57	60-58	50-38	102-95	—
„ 24-én Szeged	90-80	80-75	70-65	50	50	90-80	120-110
„ 21-én Komárom	86-83	75-65	49-47	46-45	35-34	85-74	—
„ 21-én Sz. Fejérvár	86-80	60-55	52-50	50-48	32-30	—	—
„ 30-án Pest	106-86	80-66	56-50	58-53	40-36	93-80	—

Pénzkelet: sept. 25-én: 5 pCtes stat. adósság 102 31/32; — 4 pCtes: 90 25/32
3 pCtes: 73; — 1820-ki 100 ft. stat. költ. 219; 1821-ki 100 ft. st. költ. 137 1/8;
1831-ki 500 f. st. k. 566. — Bankrészevény 13263/4.

In der Hartleben'schen Buchhandlung in Pesth, in der Waiznergasse,
den sieben Kurfürsten gegenüber, ist neu zu haben:

Neue historisch-geographisch-statistische Ländergemälde.

Brittische Cabinets-Bibliothek.

Aus dem Englischen

von

Dr. Diezmann, Johann Sporschl u. A.

8. Druckvelinpapier. Mit Portraits, Karten und den feinen Holzschnitten der Original-Ausgabe.

Die brittische Cabinets-Bibliothek hat die Bestimmung, uns mit den interessantesten Ländern des Erdballs, ihren Staatseinrichtungen, ihren Erzeugnissen und Hilfsquellen, ihren Altarthümern, mit den Ereignissen, deren Schauplatz sie waren, und mit der Lage ihrer jetzigen Bewohner bekannt zu machen. Sie setzt daher ihre Leser in die Kenntniss der Geschichte, der Geographie und Statistik jeden Landes; ferner umfasst sie die Erzählung der merkwürdigsten Wechselfälle in der Geschichte der Völker; — die Verfolgung des Fortgangs der Entdeckungen zu Wasser und zu Lande mit Einschluß der Forschungsreisen kühner Abenteurer, welche stürmische Oceane durchsegelten oder ins Innere unbekannter Länder eindringen u. s. w. Sowohl das Interesse dieser Gegenstände als die geistvolle Auffassung und Darstellung derselben haben den Ruf dieser Bibliothek nicht nur in den brittischen Reichen festgestellt, sondern die vorzüglichsten kritischen Blätter des Continents beurtheilen sie mit der günstigsten Auszeichnung; selbst in den nordamerikanischen Freistaaten werden die Bände, gleich wie sie in England die Presse verlassen, regelmäßig nachgedruckt. Ein Werk von so anerkanntem Werthe verdient vor vielen andern der deutschen Lesewelt durch eine vollständige und gediegene Uebersetzung zugänglich gemacht zu werden, und indem wir dieselbe hiermit ankündigen, hoffen wir ihr durch schöne Ausstattung und höchst billigen Preis (jeder Theil von 12 Druckbogen mit den artistischen Zeichnungen nur 30 Kr.!) die allgemeine Theilnahme zu gewinnen. Bis jetzt sind 12 Theile nachfolgenden Inhalts erschienen:

Gemälde von Aegypten

in alter und neuer Zeit. Von M. Ruffel. Mit 1 Karte und 11 Abbildungen. 2 Theile.

Leben und Reisen

der ersten englischen Seefahrer Drake, Cavendish und Dampier, mit einer Uebersicht der frühesten Entdeckungen in der Südsee und der Geschichte der Fäbustier. 2 Theile mit 3 Portraits.

Darstellung von Persien

von den ältesten bis auf die neuesten Zeiten; nebst der Beschreibung von Afghanistan und Beluchistan und der wandernden Stämme. Von James Fraser. Mit Karte und 12 Abbildungen. 2 Theile.

Gemälde der Berberei

ober der Staaten Tunis, Tripolis, Algier und Marocco. Mit Karte und 11 Abbildungen. 2 Theile.

Reisen und Forschungen

des Freiherrn Alexander von Humboldt; eine gedrängte Darstellung seiner Reisen in den Aequinoctial-Gegeuden von Amerika und im asiatischen Rußland. Mit Humboldts Bildniß und 5 Abbildungen. 2 Theile.

Das heilige Land

ober Palästina von der frühesten bis auf die gegenwärtige Zeit. Von M. Ruffel. Mit 1 Karte und 9 Abbildungen. 2 Theile.

Alle 12 Theile zusammengenommen kosten im Pränumerations-Preise 6 fl — Bei Abnahme einzelner Werke kostet jeder Theil 36 Kr.

Joh. Georg Aug. Galletti's,

gewesenen herzogl. Sachsen-Gotha'schen Hofraths und Professors,

allgemeine Weltkunde,

oder geographisch-statistisch-historische

Uebersicht aller Länder,

in Rücksicht ihrer Lage, Grösse, Bevölkerung, Cultur, vorzüglichsten Städte, Verfassung und Nationskraft; nebst einer Skizze der ältern und neuern Geschichte.

Ein Hilfsmittel beim Studium der Tagsgeschichte für denkende und gebildete Leser.

Achte Auflage,

umgearbeitet und vermehrt

von J. G. F. Cannabich,

Pfarrer in Niederbösa.

Mit 25 fein colorirten General- und Spezialkarten. — Geheftet 6 fl.

Der meisterhaft entworfene Plan dieses Werkes, seine Vorzüge vor allen ähnlichen geographischen Hand- und Lehrbüchern und seine praktische Brauchbarkeit sind durch einen Absatz von 12.000 Exemplaren in sieben Ausgaben bestätigt, und die Verlagshandlung befindet sich in der angenehmen Lage, hiermit die achte umgearbeitete und vermehrte Auflage ankündigen zu können. Ein so seltener und merkwürdiger Erfolg beurkundet den Werth dieses zur Beurtheilung der Zeitereignisse unentbehrlichen Hilfsbuches so überzeugend, dass wir ihn als die beste Empfehlung ansehen und uns nur über die eigenthümlichen Vorzüge dieser achten Ausgabe erklären wollen.

Die Bearbeitung, an welcher seit dem Tode des Verfassers in den nacheinander folgenden Auflagen mehrere geachtete Gelehrte Theil genommen haben, wurde dieses Mal von dem rühmlichst bekannten Geographen, Herrn Pfarrer J. G. F. Cannabich, besorgt. Alle Staatenverhältnisse in geographischer und statistischer Beziehung sind nach ihrem neuesten Standpunkte angegeben. Eben so ist die Geschichte von sorgsamer Hand vielseitig bereichert und berichtet, und gleich den genealogischen Tabellen der Regentenhäuser bis auf den heutigen Tag fortgeführt.

Der Atlas in 25 Karten, mit überraschender Vollständigkeit gezeichnet und durch vorzügliche Künstler gestochen, ist so zweckmässig colorirt, dass das Bild jedes Staates und seiner Umgebungen mit einem Blicke klar ins Auge gefasst wird.

Die Ausstattung übertrifft an Sorgfalt und Schönheit jene aller früheren Ausgaben. Das Format ist in Hoch-Quart, für Text und Karten ganz gleich, und jeder Kenner wird Papier und Druck ausgezeichnet schön, und die Karten von den bekanntesten Kartenstechern David, Stein, Huber, von Schönfelder u. A. vorzüglich ausgeführt, den Preis aber höchst billig finden.

Geschichte der vereinigten Staaten v o n N o r d - A m e r i k a .

Aus dem Englischen überfetzt

v o n

AUGUST L. HERRMANN,

Professor der Geschichte und Geographie in Dresden.

Zwei Theile mit den Facsimiles

der unter der Unabhängigkeits-Erklärung der Nord-Amerikanischen Union befindlichen Unterschriften.

8. 1835. Elegant gedruckt und geheftet 2 fl. 40 kr.

Der gegenwärtige Zustand der Nord-Amerikanischen Freistaaten nöthigt den Beobachter, fast an Wunder zu glauben, denn umsonst wird er und vergebens nach etwas Ähnlichem in der Geschichte der Staaten suchen: ein Kind an Jahren, ein Riese an Größe und Kraft, ein Greis an Weisheit — das ist Nord-Amerika, wie wir es nach kaum mehr als fünfzigjähriger Unabhängigkeit anstaunen. Wie dieses Alles und in dieser Zeit möglich geworden, kann nur eine Darstellung, wie die hier angekündigte, begreiflich machen.

Klarheit, innere Gediegenheit, Vollständigkeit in allen ihren Einzelheiten, Unparteilichkeit und eine lichtvolle Entwicklung der allmäligen Ausbildung dieser Staaten von ihren ersten Anfängen bis zu ihrer Freiheit, Selbstständigkeit und ihrem heutigen großartigen und staunenswerthen Bestande zeichnen dieses Werk aus. Sonderlich werden die Ursachen des endlichen Bruches zwischen den ehemaligen englischen Colonien und dem Mutterlande auf eine befriedigende, lehrreiche, für unsere Tage selbst warnende Weise dargestellt, und die berühmte, am 4. Juli 1776 erfolgte Erklärung der Unabhängigkeit wörtlich vollständig mitgetheilt. — Doch wir wollen dem Interesse der Leser nicht vorgreifen; ihr Urtheil wird bestätigen, daß die Uebersetzung gegenwärtigen Werkes in unsere Muttersprache ein nützlich und dankenswerthes Unternehmen gewesen, das sich der Theilnahme der Gebildeten aller Stände erfreuen wird.

Neue historische Romane.

HAKKEM BEN HASCHEM.

Historischer Roman aus der Jugendzeit des Khalifen Harun Al Raschid,

v o n

F. Ch. W a n g e n h e i m .

Erster Theil:

Die Abbasside.

Zweiter Theil:

Der Omniade.

Dritter Theil:

Der Gott.

Motto: Gottes Auge ruhet auf euch immerdar.

8. 1836. Broschirt. Preis: 5 fl.

Für dieses deutsche Originalwerk können wir mit gutem Gewissen die Theilnahme des Publikums in Anspruch nehmen. Keine jener flüchtigen Productionen, wie sie jetzt so häufig vorkommen, ist es mit kühner Phantasie entworfen, und mit reiflicher Ueberlegung kräftig und geistreich ausgeführt. Die Handlung fällt in die Zeit, wo die Araber, die wilden Söhne der Wüste, nachdem sie den Islam und das Schwert durch die halbe Welt getragen, ihre Wildheit noch zum Theil, aber ihre Kraft noch ganz bewahrt hatten, so daß, ungeachtet der nach Vertreibung der Omniaden entstandenen Kämpfe, durch die ersten Khalifen aus dem Hause Abbas der Grund gelegt wurde zu dem goldenen Zeitalter des Morgenlandes, das sich unter Harun Al Raschid verwirklichte. Der Verfasser führt uns in einfachem und doch blühendem Style eine Reihe von Szenen vor, in welchen alle Leidenschaften des Herzens das Mitgefühl des Lesers erwecken, durch Liebe, Haß und Herrschsucht oft von ergreifender Wirkung und dramatischem Interesse.

Obgleich jede Abtheilung einen besonderen Titel hat, so bilden doch alle drei nur Ein Ganzes. Die erste Abtheilung führt den Titel: die Abbasside, von der Tochter des Khalifen Mahadi, einem Charakterbilde von vollendeter Liebenswürdigkeit, vom Verfasser mit Meisterhand gezeichnet.

Die zweite ist der Omniade benannt, weil darin das Schicksal eines Prinzen aus dem Hause der Omniaden entschieden wird, dessen Charakter die ganze romantische Ritterlichkeit der Araber in Spanien, wo sich die vertriebenen Omniaden einen neuen Thron erkämpften hatten, in vollem Maße entfaltet.

Die dritte Abtheilung endlich hat den Titel von dem sich selbst vergötternden Helden des Romans, einem jener starken Geister, deren Verirrungen von jeher sich die Aufmerksamkeit des Menschengeschlechts erzwungen haben.

Makanna, oder: das Land des Wilden.

Aus dem Englischen

v o n **Theodor Hell.**

Zwei Bände. 8. In schönem Umschlag geheftet 3 fl. 30 kr.

Makanna wurde bald nach seiner Erscheinung eine Lieblings-Lectüre der gebildeten Stände Englands, und dürfte in dieser Uebersetzung durch einen bewährten und beliebten Schriftsteller auch der deutschen Lesewelt einen seltenen Genuß gewähren. Um die Aufmerksamkeit auf denselben zu lenken, theilen wir hier Auszüge aus den vorzüglichsten Zeitschriften Londons mit, welche dieses Werk beurtheilen.

I.
„Es gab noch ein unbekanntes Land für den romantischen Schriftsteller — und der Verfasser des Makanna hat es entdeckt. Ihm verdanken wir einen Roman aus dem wirklichen Leben, dessen Schauplatz in die Wüsten und Wälder von Süd-Afrika verlegt ist, jenseits der Gränze holländischer Ansiedlungen, wo der Bauer (Pflanzer) von Wilden umgeben ist, und ursprüngliche Natur sich in der ganzen Erhabenheit einsamer Größe zeigt. Er kennt den Volkscharakter ganz genau, er ist in ihre Hütten eingedrungen, hat ihre Sitten und Gebräuche studirt, und sich mit allen Eigenthümlichkeiten ihrer Religion und ihres Aberglaubens bekannt gemacht. Bei diesem Schatz von Kenntnissen, welche er besitzt, ist er überdies mit großer Kraft für Beschreibung ausgestattet. Seine Gemälde afrikanischer Landschaften sind lebendig und wahrhaft einzig, seine berebten Zeichnungen einzelner Charaktere sprechend ähnlich und philosophisch. Die Verdienste dieses merkwürdigen Romans beschränken sich aber nicht allein auf die Behandlung afrikanischer Zustände und Charaktere. Ein großer Theil des ersten Bandes spielt am Bord eines Schiffes, und malt mit gleicher Kraft und Genauigkeit eine Meuterei, eine Seespiegelung und einen Schiffbruch.“

Makanna ist mit der größten Lebendigkeit geschildert. Die Novelle macht uns überhaupt mit ganz neuem Grund und Boden bekannt, und behandelt ihren Stoff mit einer feinen Schwierigkeit angemessenen Gewandtheit.
ATLAS.

II.
„Einer der anziehendsten und scenenreichsten Romane, die wir seit vielen Jahren zu Gesicht bekamen. Der Verfasser führt uns eben so zuverlässig nach Süd-Afrika als ein Urtheilspruch nach Süd-Asien. Er ist eben so zu Hause, wenn es gilt, mit dem Sturm des Oceans zu kämpfen, die wilden Thiere der Wüste zu jagen, oder mit niederländischer Genauigkeit die Boxkammer eines deutschen Bauers am Cap auszumalen.“
ATHENAEUM.

III.
„Dieser Roman enthält die anziehendsten Beschreibungen von Ländern und Völkern, welche dem civilisirten Europa, und insbesondere dem christlichen England noch viel zu wenig bekannt sind. Der Geist des Verfassers gehört zu den ausgezeichnetsten, und wir versprechen daher seinem Werke auch gleichen Beifall.“
NEW MONTHLY MAGAZINE.